

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 4. Proponuntur dubia de passionibus Christi, & solvuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

identitatem . . . futurarum, ut dixi, rerum notitiam consecuta est.

Hanc Damasceni interpretationem Iodocus in commentario capitis citari tradit, & illustrat hoc exemplo: Si humili loco nata, & ex infima plebe asciscatur in regis uxorem, eique connubio jungatur, secundum suam considerata originem plebeia diceretur & ignobilis: ut verò regalibus nuptiis illustrata, & regina dicitur & domina, neque plebea nuncupanda est, neque abjecta: nam præclari viri sui titulus nobilitatur.

ARTICULUS IV.

Proponuntur dubia de Passionibus Christi, & solvuntur.

Quæres 1. Utrum in Christo fuerint passiones.

Nota. Nomine passionum hic intelligimus actus animæ sentientis, naturali necessitate conjunctos cum perceptione alicujus commotionis, vel passionis corporis; unde passiones nuncupantur. Hoc supposito,

R. Fuerunt in Christo passiones: nam in Christo fuit dolor sensibilis, tristitia, &c. ut deinceps ostendetur. Circa passiones Christi S. Thomas hic q. 15. art. 4. in O. hæc habet notatu digna. Sciendum est, quod hujusmodi passiones aliter fuerunt in Christo, quam in nobis, quantum ad tria. Primo quidem, quantum ab objectum: quia in nobis plerumque hujusmodi passiones feruntur ad illicita, quod in Christo non fuit. Secundo, quantum ad principium: quia hujusmodi passiones frequenter in nobis præveniunt iudicium rationis: sed in Christo omnes motus sensitivi appetitus oriebantur secundum dispositionem rationis. . . . Tertiò, quantum ad affectum, quia in nobis quandoque hujusmodi motus non sistant in appetitu sensitivo, sed trahunt rationem, quod in Christo non fuit, quia motus naturaliter humane carni convenientes, sic ex eius dispositione in appetitu sensitivo manebant, quod ratio ex his nullo modo impediatur facere, que convenient.

Quæres 2. Utrum in Christo fuerit dolor sensibilis?

Nota. Dolor sensibilis est actus animæ sentientis, averfantis læsionem corporis, sensu tactus perceptam. Unde ad dolorem sensibilem duo prærequiruntur, nempe læsio corporis, tamquam objectum, & perceptio hujus læsionis, tamquam applicatio objecti; quibus duobus positis, naturali necessitate sequitur in anima sentiente dolor sensibilis, seu actus, quo anima sentiens læsionem corporis perceptam averfatur. Hoc supposito,

R. In Christo fuit dolor sensibilis, ut patet ex Isaia capite 53. ubi de Christo dicitur: *Verè languores nostros ipse tulit & dolores nostros ipse portavit.* Ratio est, quia in Christo fuit læsio corporis, & perceptio hujus læsionis, quando tormenta passus est. Ergo etiam in eo fuit dolor sensibilis, cum sit actus naturali necessitate consequens actum, quo percipitur læsio corporis, adeoque semper consequens, nisi miraculose impediatur.

Porrò dici non potest Christus dolorem illum sensibilem per miraculum impedivisse: ad redemptionem enim nostram conveniens fuit & utile, ut Christus experiretur dolorem sensibilem. Item nec dici potest, dolorem hunc exclusum fuisse per visionem beatificam, quam semper habuit Christus, nam ut ait S. Thomas hic quæst. 15. art. 5. ad 3. *Virtute divinitatis Christi, dispensativè sic beatitudo in anima continebatur, quod non derivabat ad corpus, ut ejus passibilitas & mortalitas tolleretur; & eadem ratione delectatio contemplationis sic retinebatur in mente, quod non derivabatur ad vires sensibiles, ut per hoc dolor sensibilis excluderetur.*

Hic breviter observa, non solum actum illum, quo anima sentiens averfatur læsionem corporis, sensu

tactus perceptam, vocari dolorem, sed etiam ipsam corporis læsionem, & perceptionem ejus. Dolor autem, secundum hanc triplicem acceptionem, fuit in Christo, ut ex dictis intelligitur.

Quæres 3. Utrum in Christo fuerit tristitia sensibilis.

Nota. Tristitia sensibilis est actus animæ sentientis malum aliquod sensibile, apprehensum, seu perceptum ut præsens, averfantis: unde ad tristitiam sensibilem duo prærequiruntur, nempe malum aliquod sensibile; putà mors parentis tamquam objectum; & mali illius præsentis apprehensio, seu perceptio, tamquam applicatio objecti; quibus duobus positis, naturali necessitate sequitur in anima, quæ sentiens est, tristitia sensibilis. Hoc supposito,

R. In Christo fuit tristitia sensibilis. Patet ex Matth. c. 26. ubi Christus ipse ait: *Tristis est anima mea usque ad mortem.* Et ratio est, quia in Christo potuit esse, & fuit mali alicujus sensibilis perceptio, quæcum naturali necessitate conjunctus est actus, quo anima, quæ sentiens est, averfatur malum illud, perceptum ut præsens. Porrò cum Isaia cap. 42. de Christo ait, *Non erit tristis, neque turbulentus;* sensus est: Non erit pronus ad iracundiam, vel, ut vult S. Thomas hic q. 15. art. 6. ad primum, tristitia ei non dominabitur.

Quæres 4. Utrum in Christo fuerit timor sensibilis.

Nota. Timor sensibilis est actus animæ, quæ sensitiva est, averfantis malum aliquod sensibile, cognitum ut futurum, sive certò futurum sit, sive incertò tantum. Ad timorem itaque sensibilem duo prærequiruntur: malum aliquod sensibilem tamquam objectum, & illius ut futuri perceptio sensitiva; quibus duobus positis naturali necessitate sequitur actus, quo anima, quæ sensitiva est, malum illud sic perceptum averfatur. Dixi autem, sive certò futurum, sit, sive incertò tantum: nam quòd malum sit incertò futurum, & ita aliqua sit spes evadendi, non requiritur ad timorem quemlibet, sed solum ad eum, in quo locum habet consultatio. Jam

R. In Christo fuit timor sensibilis, ut patet ex Marci cap. 14. ubi de Christo dicitur: *Cæpit pavere, & tedere.* Ratio est, quia in Christo potuit esse, & fuit mali alicujus sensibilis, ut futuri, sensitiva perceptio, quam naturali necessitate consequatur timor sensibilis, seu actus, quo anima sentiens averfatur malum, sic apprehensum, nisi per miraculum impediatur.

Obj. illud Proverbiorum cap. 28. *Iustus quasi leo confidens, absque terrore erit.* *R.* cum S. Thoma hic quæst. 15. art. 7. ad 1. *Iustus dicitur esse absque terrore, secundum quod terror importat perfectam passionem, averfentem hominem ab eo, quod est rationis; & sic timor non fuit in Christo, sed solum secundum propassionem.* Quod ut intelligas, adverte, ex S. Doctore hic quæst. citata art. 4. in O. *Passio perfecta intelligitur, quando animo, id est rationi dominatur; propassio autem quando est inchoata in appetitu sensitivo, sed ulterius non se extendit, adeoque non dominatur rationi, sic ut hominem ab eo, quod rationabile est, avertat.*

Quæres 5. Utrum in Christo fuerit admiratio?

R. In Christo admiratio fuit, ut patet ex Matth. cap. 8. ubi legitur: *Audiens Jesus miratus est.* Hanc autem responfionem sic probat S. Thomas hic quæst. 15. art. 8. in O. *Dicendum, quod admiratio propriè est de aliquo novo & insolito. In Christo autem non poterat esse aliquid novum & insolitum, quantum ad scientiam divinam, quæ cognoscebat res in Verbo: neque etiam quantum ad scientiam humanam, quæ cognoscebat res per species inditas: potuit tamen aliquid esse novum & insolitum secundum scientiam experimentalem, secundum quam sibi poterant quotidie aliqua nova occurrere. Et ideo si . . . loquamur de eo, quantum ad scientiam experimentalem, sic admiratio in eo esse potuit. Et assumptis hunc defectum ad nostram instructionem, ut scilicet doceat esse mirandum, quod etiam ipse mirabatur.*

Dices.

Dices. Ex Aristotele lib. 1. metaphysicorum, *admiratio causatur ex hoc quod aliquis videt effectum, & ignorat causam*; Sicque admirari non est nisi ignorantis. *Resp.* Non ex hoc semper causari admirationem, & ad eam sufficere, ut aliquid occurrat novum & insolitum, secundum aliquam scientiam. Ita respondet S. Thomas art. citato ad 1. & rectè quidem; hoc ipso enim quod aliquid alicui accidit novum ac insolitum, respectivè ad scientiam aliquam, quam prius habebat, hoc ipso, inquam, in eo quod accidit, agnoscere potest excessum supra scientiam illam; quod est admirari.

Quæres 6. Utrum in Christo fuerit ira?

Resp. Ira fuit in Christo, ut Prob. 1. ex Joan. cap. 2. ubi Christo ejiciente è templo, & flagellis cadente numularios, & vendentes, dicitur: *Recordati sunt discipuli ejus, quia scriptum est: Zelus domus tue comedit me.* 2. Ratione, quia ira est actus, quo anima sentiens appetit repellere injuriam, sibi vel aliis illatam, de qua tristatur. Atqui talis appetitus potuit esse, & fuit in Christo. Ergo, &c.

Obj. 1. Ira duo dicit, tristitiam scilicet, & appetitum vindictæ, ut docet S. Thomas hic quæst. 15. art. 9. in O. Ira, inquit, est effectus tristitiæ: ex tristitia enim alicui illata, consequitur in eo circa sensuam partem appetitus repellendi illatam injuriam, vel sibi vel aliis; & sic ira est passio composita ex tristitia, & appetitu vindictæ. Sed appetitus vindictæ malus est. Ergo, &c. *Resp.* Cum S. Thoma loco laudato, ubi post verba citata, sic prosequitur: *Appetitum vindictæ quandoque est cum peccato, quando scilicet aliquis vindictam querit sibi absque ordine rationis, & sic ira in Christo esse non potuit: hujusmodi enim dicitur ira per vitium.* Quandoque vero talis appetitus est sine peccato, imò est laudabilis, puta cum aliquis appetit vindictam secundum ordinem justitiæ, & hoc vocatur ira per zelum Et talis ira fuit in Christo.

Obj. 2. Illud Jacobi cap. 1. *Ira viri justitiam Dei non operatur.* *Resp.* Cum D. Thoma ad 1. Ira dupliciter se habet in homine: quandoque enim prevenit rationem, & trahit eam secum ad operandum, & tunc propriè ira dicitur operari: nam operatio attribuitur principali agenti; & secundum hoc intelligitur, quod ira viri justitiam Dei non operatur. Quandoque vero ira sequitur ipsam rationem, & est quasi instrumentum ipsius; & tunc operatio, quæ est justitiæ, non attribuitur ira, sed rationi. Homo igitur peccat, quando ira prævenit rationem, eamque trahit; non autem quando eam sequitur, eique sublevis, ut semper contingit in Christo.

Obj. 3. Ira opponitur mansuetudini. *Resp.* Cum S. Thoma ad 2. Dicendum quod ira, quæ transgreditur ordinem rationis, opponitur mansuetudini; non autem ira, quæ est moderata, & ad medium redacta per rationem: nam mansuetudo medium tenet in ira. Igitur ira moderata, qualis in Christo semper fuit, non opponitur mansuetudini, ad quam pertinet ira moderari.

Obj. 4. Illud S. Gregorii lib. 5. moral. cap. 33. *Ira per vitium, excæcat oculum mentis, ira vero per zelum ipsum turbat.* *Resp.* Cum S. Thoma ad 3. In nobis secundum naturalem ordinem, potentia animæ mutuo se impediunt; ita scilicet, quod cum unius potentia operatio fuerit intensa, alterius operatio debilitetur; & ex hoc procedit, quod motus ira, etiamsi sit secundum rationem moderatus, utrumque impedit oculum animæ contemplantis. Sed in Christo per moderationem divinæ virtutis, unicuique potentia permittitur agere, quod erat ei proprium; ita quod una potentia ex alia non impediatur; & ideo sicut delectatio mentis contemplantis non impediabat tristitiam, vel dolorem inferioris partis, ita etiam è converso passiones inferioris partis in nullo impediabant actum rationis.

Quæres 7. Utrum Christus fuerit simul comprehensor & viator?

Resp. Fuisse, Ita docet S. Thomas hic quæst. 15.

art. 10. in O. ubi hæc habet: „Dicendum, quod aliquis dicitur viator, ex eo, quod tendit in beatitudinem: comprehensor autem dicitur ex hoc, quod jam beatitudinem obrinet. Hominis autem beatitudo perfecta consistit in anima & corpore: in anima quidem, quantum ad id, quod est ei proprium, secundum quod mens videt & fruatur Deo: in corpore vero, secundum quod corpus refurgit spirituale, & in virtute, & in gloria, & incorruptione. Christus autem ante passionem, secundum mentem plenè videbat Deum, & sic habebat beatitudinem quantum ad id, quod est proprium animæ: sed quantum ad alia, deerat ei beatitudo, quia & anima ejus erat passibilis, & corpus passibile & mortale. Et ideo simul erat comprehensor, in quantum habebat beatitudinem propriam animæ, & simul viator, in quantum tendebat in beatitudinem, secundum quod ei deerat beatitudine deerat.

Obj. Beati quorum animæ in cælo sunt, & corpora in sepulchris, habent tantum gloriam animæ, & tamen non dicuntur viatores, sed comprehensores. Ergo, &c. *Resp.* neg. conseq. Disparitatem affert S. Thomas art. citato ad tertium: *Non est eadem ratio de animabus Sanctorum, & de Christo, propter duo. Primo quidem, quia animæ Sanctorum non sunt passibiles, sicut fuit anima Christi. Secundo, quia corpora (Sanctorum) non agunt aliquid, per quod in beatitudinem tendant, sicut Christus secundum corporis passiones in beatitudinem tendebat, quantum ad gloriam corporis.*

DISPUTATIO VIII.

De scientia Christi, ut hominis.

ARTICULUS PRIMUS.

De Christi scientia in communi.

PROPOSITIO I.

Christus habuit intellectum creatum. Est de fide, & breviter probatur: quia Christus est verus ac perfectus homo, ut docent Scripturæ, Patres, & Concilia, ut suo loco demonstratum est. Ergo Christus habet animam rationalem: nam anima rationalis est essentialis pars veri ac perfecti hominis. Ergo Christus habet intellectum humanum: nam intellectus humanus est idem realiter cum substantia animæ rationalis; vel, si ab ea realiter distinguitur, ut opinantur aliqui cum tenui admodum probabilitate, saltem ab ea naturaliter inseparabilis est; & aliunde nulla fuit ratio, cur à Verbo non assumeretur.

PROPOSITIO II.

Christus intellexit per intellectum suum humanum. Est de fide, & expressè in Scriptura asseritur; nam v. gr. Christus de se ipso, ut homine, loquens Joannis cap. 8. sic ait: *Scio quia filii Abrahæ estis. Ego novi eum (Deum Patrem) & si dixerò, quia non scio eum, ero similis vobis mendax. Sed scio eum, & sermonem ejus servo.* Prob. Autem ratione: quia Christus loquebatur ut homo, docebat ut homo, orabat ut homo, diligebat ut homo; sed ex his alia includunt, alia verò supponunt intellectionem humanam. Ergo, &c.

PROPOSITIO III.

Christus, ut homo, nihil formaliter intellexit per intellectionem increatam divinitatis.

Est contra Hugonem à Sancto Victore, cujus sententiam inter Scholasticos alii ut hæreticam, alii ut temerariam, omnes ut falsam & absurdam damnant; & con-